

Pankkitarkastusviraston toimintakertomus 1971

1. Pankkeja koskevan lainsäädännön kehitys
2. Pankkitarkastusviraston valvonnassa olevien pankkien ja luotto-osakeyhtiöiden lukumäärät ja niissä tapahtuneet muutokset vuonna 1971
3. Pankkitarkastusviraston henkilökunta ja budjetti
4. Pankkitarkastusviraston toiminta
  - 4.1. Istunnot
  - 4.2. Kassavaranto- ja vakavaraisuusvaatimusten noudattamisen valvonta
  - 4.3. Pankkitarkastusviraston suorittamat tarkastukset
  - 4.4. Säästöpankki- ja osuuspankkitarkastuksen ohjaus ja valvonta
  - 4.5. Pankkien lopettamistoimet
  - 4.6. Pankkitarkastusvirastolle tehdyt kantelut ja viraston tietoon tulleet väärinkäytökset
  - 4.7. Pankkien vakuusrahastot
  - 4.8. Arvopaperikauppiat
  - 4.9. Pohjoismainen yhteistyö

1. Pankkeja koskevan lainsäädännön kehitys

Tammikuun 22 päivänä 1971 annettiin laki Kehitysalue-rahasto Oy - Utvecklingsområdesfonden Ab -nimisestä osakeyhtiöstä (65/71). Laki tuli voimaan 1 päivänä helmikuuta 1971 ja sen mukaan perustettiin yllämainitun niminen valtioenemmistöinen luotto-osakeyhtiö, jonka kotipaikaksi tuli Kuopion kaupunki.

Lailla liikepankkilain 29 §:n väliaikaisesta muuttamisesta, joka on annettu joulukuun 31 päivänä 1971 (979/71), on valtioneuvostolle annettu mahdollisuus oikeuttaa liikepankki hankkimaan väliaikaisesti omistukseensa osakkeita tai osuuksia LPL 22 §:n 1 momentissa tarkoitettuja elinkeinoja harjoittavissa yhteisöissä, milloin sitä on maan elinkeinoelämän kannalta tai muista painavista syistä pidettävä tarpeellisena.

Vastaavanlainen muutos on tehty muihin pankkilakeihin joulukuun 31 päivänä 1971 annetuilla laeilla osuuspankkilain 26 §:n, säästöpankkilain 35 §:n ja kiinnitysluottopankkilain 27 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (980 - 982/71). Lait tulivat voimaan tammikuun 1 päivänä 1972.

2. Pankkitarkastusviraston valvonnassa olevien pankkien ja luotto-osakeyhtiöiden lukumäärät ja niissä tapahtuneet muutokset vuonna 1971

Pankkitarkastusviraston valvonnassa olevia pankkeja ja luotto-osakeyhtiöitä oli vuoden 1971 lopussa 746 (taulukko 1 sivulla 3). Vuoden aikana lukumäärä oli vähen-

tynyt 41:llä. Liikepankkien ja kiinnitysluottopankkien lukumäärässä ei tapahtunut muutoksia, mutta luotto-osakeyhtiöiden lukumäärä kasvoi yhdellä Kehitysalue-rahasto Oy:n alkaessa toimintansa 3.5.1971.

Säästöpankkien lukumäärä vähentyi fuusioiden vuoksi 21:llä, osuuspankkien samoin 21:llä.

Pankkien sivukonttoreiden määrä on fuusiot lisäävät, sillä fuusioituvan pankin pääkonttori yleensä jatkaa toimintaansa vastaanottavan pankin sivukonttorina.

Sivukonttoreita oli kertomusvuoden lopussa 2 546, jolloin nettolisäys vuoden aikana oli 32 sivukonttoria. Muutoksia ovat aiheuttaneet seuraavat kolme tekijää:

- pankkien fuusiot
- sivukonttorilupien myöntäminen sekä vanhojen (ennen 1.1.1970 myönnetty) lupien käyttöön ottaminen
- sivukonttoreiden lakkauttaminen.

Fuusiot lisäsivät sivukonttorien määrää 42:lla, saadun luvan perusteella avasivat liikepankit kahdeksan, säästöpankit yhdeksän ja osuuspankit neljä uutta konttoria. Säästöpankit lakkauttivat viisi ja osuuspankit yhdeksän konttoria, liikepankeilla ei lakkauttamisia ollut vuoden 1971 aikana.

Verrattaessa vuoden 1970 ja 1971 sivukonttorien lukuja on vuoden 1971 luvuissa mukana edellisten lisäksi korjausluku, joka säästö- ja osuuspankkien kohdalla merkitsee lukumäärän pienenemistä. Pankkien antamia tietoja tarkistettaessa on havaittu, että pankit ovat jättäneet joissakin tapauksissa ilmoittamatta sivukonttorin toiminnan lakkauttamisen. Osuuspankeilla näitä oli 11, säästöpankeilla kahdeksan tapausta.

Liikepankkien kohdalla taas tarkistus on tuonut edellä mainittujen lisäksi kaksi uutta sivukonttoria, jotka ovat muodostuneet kahden liikepankin pääkonttorin muuttumisesta yleisöä palvelevaksi sivukonttoriksi ja hallinnolliseksi pääkonttoriksi.

TAULUKKO 1:Pankkitarkastusviraston valvonnassa olevien pankkien ja luotto-osakeyhtiöiden pääkonttorit ja sivukonttorit 1970 ja 1971

Pankkiryhmät	Pääkonttoreita			Sivukonttoreita		
	31.12. 1970	31.12. 1971	Lisäys(+) /vähenn. (-)	31.12. 1970	31.12. 1971	Lisäys(+) /vähenn. (-)
Liikepankit	7	7	0	818	828	+ 10
Kiinnitys- luottopankit	4	4	0	-	-	-
Luotto-osake- yhtiöt	3	4	+ 1	-	-	-
Säästöpankit	327	306	- 21	938	955	+ 17
Osuuspankit	446 ¹⁾	425	- 21	758	763	+ 5
Yhteensä	787	746	- 41	2 514	2 546	+ 32

Pankkitarkastusvirasto on 8.4.1971 antamassaan yleis-ohjeessa jakanut pankkien toimipisteet toiminnan laadun mukaisesti viiteen tyyppiin:

- työpaikan toimipisteet
- ulkomaanliikenteen "
- liikkuvat "
- tilapäiset "
- seteliautomaattitoimipisteet

1) tässä luvussa on mukana vuoden 1970 kertomuksesta poiketen yksi selvitystilassa oleva osuuskassa

Toimipisteiden lukumäärät 31.12.1971 sekä vuoden 1971 aikana toimineiden tilapäisten toimipisteiden lukumäärä

työpaikan	221
ulkomaanliikenteen	10
liikkuvat	29
tilapäiset	76
seteliautomaatit	7
<u>muut</u>	<u>47</u>
	390

Yleisimmän esiintyvän toimipistetyyppi on työpaikan toimipiste, joita liikepankeilla oli 194, säästöpankeilla 18 ja osuuspankeilla yhdeksän. Tilapäisiä toimipisteitä, jotka toimivat yleensä muutaman päivän ajan messujen, näyttelyjen tms. yhteydessä oli liikepankeilla 70 ja säästöpankeilla kuusi. Kertomusvuoden aikana alkoivat toimintansa seteliautomaatit, joita liikepankeilla oli kolme, säästö- ja osuuspankeilla molemmilla kaksi toimipistettä. Liikkuvat toimipisteet jakautuivat pankkiryhmiin kesken siten, että niitä oli liikepankeilla 10, säästöpankeilla 10 ja osuuspankeilla yhdeksän. Ulkomaanliikenteen toimipisteitä oli vain liikepankeilla.

Ryhmä muut toimipisteet sisältää toimipisteitä, joita pankki ilmoituksessaan ei ole osannut sijoittaa mihinkään ryhmään. Ko. toimipisteiden laadun selvittäminen on pankkitarkastusvirastossa vireillä.

3. Pankkitarkastusviraston henkilökunta ja budjetti

Henkilökunta

Pankkitarkastusviraston henkilökunnan lukumäärä vuoden 1971 alussa oli 21. Vuoden aikana otettiin kolme tila-

päistä toimistoapulaista, joista yksi vain keskilomien ajaksi.

Kertomusvuoden aikana oli palkatonta virkavapautta yhdellä pankkitarkastajalla kaksi kuukautta lisensiaattityön tekemistä varten.

Valtiovarainministeriön järjestelyosaston ja Valtion tietokonekeskuksen järjestämässä henkilökuntakoulutukseen virastosta on osallistunut kuusi henkilöä. Kolme pankkiylitarkastajaa on ollut johtohenkilöiden ATK:n peruskurssilla, yksi pankkitarkastaja ja sihteeri ovat suorittaneet ATK:n peruskurssin, sihteeri on lisäksi osallistunut arkistohoidon peruskurssille ja keskuksenhoitajana toimiva toimistoapulainen puhelinvaihteen hoitajien kurssille.

Ruotsin Kungliga Bankinspektionen -virastoon on tehty yksi opintomatka kahden pankkitarkastusviraston edustajan käydessä tutustumassa suurten luottojen ja vastuiden valvontaan, notariaattitoiminnan rajojen valvontaan sekä pankkien oikeuteen harjoittaa pankkitoimintaa kuulumatonta liiketoimintaa.

Lisäksi viraston ATK -asiantuntija osallistui Vilnassa pidettyyn ATK -alan suomalais-neuvostoliittolaiseen symposiumiin sekä Jugoslaviassa, Ljubljanassa pidettyyn maailman tietojenkäsittelykongressiin IFIP Congress 71:een.

Budjetti

Pankkitarkastusviraston menoarvion loppusumma vuodelle 1971 oli 927 700 markkaa. Viraston ATK-toimintojen edelleen kehittämistä varten hyväksyttiin vuoden 1971 II

lisämenoarviossa lisää 30 000 markkaa. Tämä lisäys huomioon ottaen päättyi pankkitarkastusviraston vuoden 1971 kokonaismenoarvio 957 700 markkaan.

Kertomusvuoden tilinpäätöksen mukaan olivat pankkitarkastusviraston menot 821 437 markkaa. Kokonaismenoarvioon, joka päättyi 957 700 markkaan, verrattuna jätivät viraston todelliset menot 136 263 markkaa arvioitua määrää pienemmäksi. Tähän vaikutti lähinnä erityismenoarvion momenteilta "palkkaus" ja "sosiaaliturvamaksu" säästyneet 55 215 markkaa ja momentilta matkat käyttämättä jääneet 63 942 markkaa. Palkkaus- ja sosiaaliturvamaksu määrärahojen säästö johtui pääasiallisesti siitä, että tilapäisille toimihenkilöille maksettavat palkkiot oli menoarvioon otettu korkeamman palkkausluokan mukaan. Matkoihin varattu 75 000 markan määräraha osoittautui tässä vaiheessa tarpeettoman suureksi.

Pankkitarkastuslain (548/69) ja pankkitarkastusviraston kustannusten perimiseksi annetun asetuksen (754/70) mukaisesti valvontamaksuksi vuodelle 1971 valtiovarainministeriö määräsi kaikille rahalaitosryhmille yhteensä 1 029 760 markkaa. Kustannuksiin sisällytettiin sanotun asetuksen 2 §:ssä tarkoitetut pankkitarkastusviraston elinkeikustannukset, jotka valtiovarainministeriön päätöksellä ovat 15 prosenttia tulo- ja menoarvioon hyväksytyjen palkkamäärärahojen yhteismäärästä. Kun viraston tilinpäätöksen mukaiset menot olivat 821 437 markkaa lisättynä edellä mainitun asetuksen (754/70) edellyttämällä 15 prosentilla, eli 94 096 markalla, muodostuivat pankkitarkastusviraston sen valvonnan alaisilta rahalaitoksilta perittävät todelliset kulut kuitenkin vain 915 533 markan suuruisiksi. Maksuluettelon mukaan perityn ja tilinpäätökseen perustuvan tarkistetun valvontamaksun välinen erotus on näin ollen 114 227 markkaa,

mikä tullaan hyvittämään maksuvelvollisille vuoden 1972 maksuunpanon yhteydessä.

4. Pankkitarkastusviraston toiminta

Pankkitarkastuslain 6 §:n tarkoittama valvonta- ja tarkastustehtäväänsä pankkitarkastusvirasto suoritti mm. antamalla yleisohjeiden muodossa pankeille ohjeita ja määräyksiä, seuraamalla pankkien virastolle pankkilakien perusteella säännöllisesti toimittamia tila-, kassavaranto-, vakavaraisuus-, osake-, osuus- ja kiinteistöomistusilmoituksia ja hallintoelinten pöytäkirjoja ym. asiakirjoja, suorittamalla tarkastuksia pankeissa ja osallistumalla pankkien hallintoelinten kokouksiin.

Kertomusvuonna virasto antoi pankeille yleisohjeet seuraavista asioista:

1. Suurehkoa luottoa nauttivien asiakkaiden vastuut
2. Vakuutusyhtiöiden talletukset
3. Toimipisteet
4. Pankin kiinteistöjen käyttö
5. Sivukonttoriluvat
6. Hallintoelinluettelon tarkistaminen
7. Notariaattiyleisohje n:o 2
8. Käyttötilien värinkäytökset
9. Vuosivoiton käyttö ja tilinpöytäkirjatiedot
10. Kassavarantoa, vakavaraisuutta ja osake-, osuus- sekä kiinteistöomistusta koskevat ilmoitukset; muutos kiertokirjeeseen 30.10.1970
11. Vakavaraisuutta ja osake-, osuus- sekä kiinteistö-

omistusta koskevat ilmoitukset; muutos kiertokirjeeseen 11.11.1970

12. SPL 35 §:n mukainen ilmoittamisvelvollisuus
13. OPL 26 §:n mukainen ilmoittamisvelvollisuus
14. LPL 29 §:n mukainen ilmoittamisvelvollisuus
15. KPL 27 §:n mukainen ilmoittamisvelvollisuus
16. Kassavarantoa, vakavaraisuutta ja osake-, osuus- sekä kiinteistöomistusta koskevat ilmoitukset
17. Sivukonttoreiden ja toimipisteiden osoitteenmuutokset
18. Obligaatiolainojen vakuudet.

Yllämainituista yleisohjeista sähstö- ja osuuspankeille annettiin ohjeet 1 - 10, sähstöpankeille lisäksi 12 ja 16, osuuspankeille 13, liikepankeille ohjeet 1 - 3, 5, 7 - 10, 14 ja 17, kiinnitysluottopankeille ohjeet 1, 9, 11, 15 ja 18 sekä luotto-osakeyhtiöille ohje 9.

Kertomusvuoden aikana otettiin käyttöön ns. pankkirekisterikortit, joille kerättiin pankkikohtaisesti perustietoja, merkittiin annetut luvat, suoritettavat tarkastukset yms.

Automaattisen tietojenkäsittelyn hyväksikäytöstä viraston valvonta- ja tarkastustehtävissä, jota alettiin tutkia vuonna 1970, valmistui yleissuunnitelma 16.4.1971. Sen edellyttämistä osajärjestelmistä toteutettiin vuoden 1971 aikana maksuluettelon laatiminen viraston toiminnasta aiheutuvien kustannusten perimiseksi pankeilta ja pankkien luottamus- ja toimihenkilöitä koskeva valvontajärjestelmä. Valtion tietokonekeskus sai valmiiksi 26.11.1971 systeemis suunnitelman suurehkojen luottojen valvonnan osajärjestelmäksi, jota sen jälkeen ryhdyttiin toteuttamaan. ATK:n kehittämistyö on kertomusvuotena edistynyt mainitun yleissuunnitelman mukaisesti.

4.1. Istunnot

Valtiovarainministeriö vahvisti 18.3.1971 pankkitarkastusviraston työjärjestyksen, joka tuli voimaan 1.4.1971. Siinä määriteltiin mm. osastojen tehtävät ja asioiden ratkaiseminen osastojen puitteissa. Tämän vuoksi asioita, jotka aikaisemmin oli ratkaistu istunnoissa, siirtyi jossain määrin osastotasolla ratkaistavaksi. Istunnossa käsiteltyjen asioiden määrä pysyi kuitenkin melko suurena, sillä pankkitarkastusvirastosta annetun asetuksen 7 §:n perusteella istunnossa käsiteltävien asioiden lisäksi esimerkiksi hakemusasiat ratkaistiin edelleen istunnossa.

Pankkitarkastusviraston istuntoja pidettiin kertomusvuoden aikana 66 ja niissä käsiteltiin 744 asiaa (taulukko 2, sivu 10). Osastoittain asiat jakaantuivat siten, että säästöpankkiosastoa koskevia oli 388, osuuspankkiosastoa koskevia 234 ja liikepankkiosaston asioita 76. Kaikille pankkiryhmaille yhteisiä tai muusta syystä osastojen ulkopuolelle jätettyjä oli 46.

Lukumääräisesti suurimman ryhmän, yhteensä 390 asiaa muodostivat valtiovarainministeriölle pankkien yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muutosehdotuksen johdosta annetut lausunnot. Kertomusvuoden loppuun mennessä pankkien oli pankkilakien säännösten mukaan haettava vahvistus niille yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muutoksille, jotka lain mukaan ovat tarpeen.

Sivukonttorilupia myönnettiin 21, joista liikepankeille yhdeksän, säästöpankeille kahdeksan ja osuuspankeille neljä.

Luvan harjoittaa asuntosäästötoimintaa liittyvää asunto-osakkeiden ja -osuuksien sekä omakotikiinteistöjen välitystä pankkitarkastusvirasto myönsi 28 säästöpankille ja 66 osuuspankille. Kahden säästöpankin ja 17 osuuspankin hakemukseen ei suostuttu.

Pankkitarkastusviraston istunnoissa vuonna 1971 käsitellyt asiat¹⁾

10.

Taulukko 2.

Asia	Lp- osasto	Sp- osasto	Op- osasto	Ei osas- tokoht.	Yhteensä
Lausunnot valtiovarainministeriölle	31	283	105	-	390
Sivukonttorit	12	20	17	-	49
Toimipisteet	8	2	3	-	13
Maksuvalmius ja vakavaraisuus	1	9	-	-	10
Pankkikiinteistöjen omistuksen ylitys ja arvonkorotukset	3	20	1	-	24
Asuntosäästötoiminta	-	32	84	-	116
Väliaikaisesti hankittu omaisuus	4	2	8	-	14
Notariaattitoiminta	-	-	-	1	1
Debentuuri- ja obligaatiolainat	6	-	-	-	6
Pankkitarkastusviraston tulo- ja menoarvioehdotus yms.	-	-	-	7	7
Pankkitarkastusviraston henkilökunta	-	-	-	13	13
Muut asiat	11	20	16	16	63
Yhteensä	76	388	234	46	744

1) Asioiden jako ryhmiin on suoritettu pöytäkirjan pykälien mukaan.

Sama asia saattaa esiintyä useamman kuin yhden kerran, jos se on pantu pöydälle.

4.2. Kassavaranto- ja vakavaraisuusvaatimusten noudattamisen valvonta

Kassavaranto

Pankkilakien edellyttämän kassavarantovaatimuksen noudattamista pankkitarkastusvirasto valvoi liike-, säästö- ja osuuspankkien kuukausittain lähettämien kassavarantoilmoitusten perusteella. Liikepankeilla on vielä voimassa siirtymäsäännös kassavarantovaatimuksen kohdalla. Tarkastettaessa liikepankkien kassavarantotilannetta 31.12.1971 voidaan todeta, että kaikilla seitsemällä liikepankilla kassavaranto olisi täyttänyt lain vaatimuksen. Heikoimmalla se oli 106 % ja vahvimmalla 350 % lain edellyttämistä määristä.

Säästöpankeille, joilla siirtymäsäännöstä ei ole, lähetettiin kirjallisia huomautuksia puutteellisesta kassavarannosta yhteensä 169 kappaletta. Säästöpankkien kassavarantotilannetta 31.12.1971 tarkasteltaessa havaittiin 16 säästöpankin kassavarannon alittavan lain vähimmäisvaatimuksen. Vuoden 1971 päättyessä oli pankkitarkastusviraston tehostetun valvonnan alaisena jatkuvien maksuvalmiushäiriöiden vuoksi viisi säästöpankkia. Neljä säästöpankkia oli vuoden alussa asetettuna erityisen pankkitarkastusviraston määrämien asiamiehen valvontaan. Näistä pankeista yksi liittyi toiseen säästöpankkiin fuusion kautta, joten erityisen asiamiehen valvonta raukesi sen osalta. Kertomusvuoden aikana asetettiin kaksi pankkia erityisen asiamiehen valvontaan. Vuoden 1971 päättyessä oli viisi säästöpankkia erityisen asiamiehen valvonnassa.

Osuuspankeille lähetettiin puutteellisen kassavarannon johdosta kertomusvuoden aikana viisi kirjallista huomautusta, minkä lisäksi osuuspankitarkastus antoi huomau-

tuksia samasta asiasta. Vuoden lopussa 31.12.1971 oli viiden osuuspankin kassavaranto pienempi kuin laki edellyttää.

Vakavaraisuus

Pankkien ja luotto-osakeyhtiöiden vakavaraisuutta pankkitarkastusvirasto valvoi pankkien kaksi kertaa vuodessa lähettämällä vakavaraisuuslomakkeen avulla.

Yhdelle liikepankille pankkitarkastusvirasto oli myöntänyt 1.7.1971 saakka voimassa olevan luvan alentaa vakavaraisuutensa kolmeen prosenttiin. Tämän pankin vakavaraisuus ylitti 30.6.1971 lain vaatiman neljä prosenttia ja oli vuoden lopussa 4,21 %. Muiden liikepankkien vakavaraisuus oli vuoden aikana vähintään vaaditun suuruinen.

Kaikkien kiinnitysluottopankkien vakavaraisuus oli kiinnitysluottopankkilain mukainen.

Luotto-osakeyhtiöistä yhden vakavaraisuus ei täyttänyt luotto-osakeyhtiölain vähimmäisvaatimusta, joka on 20 %. Ko. luotto-osakeyhtiö sai pankkitarkastusvirastolta 31.12.1973 saakka voimassa olevan luvan alentaa vakavaraisuutensa 15 %:iin. Sen vakavaraisuus oli 31.12.1971 19,5 %.

Säästöpankeilla ja osuuspankeilla on 10 vuoden siirtymäaika säästö- ja osuuspankkilakien voimaantulosta saattaa vakavaraisuutensa lainmukaiseksi. Poikkeuslupa-anomuksia ei näin ollen ollut vuonna 1971.

4.3. Pankkitarkastusviraston suorittamat tarkastukset

Kertomusvuoden aikana pankkitarkastusviraston liikepankkiosasto suoritti kahden liikepankin pääkonttorin, kolmen liikepankin yhteensä 32 sivukonttorin, kahden kiinnitysluottopankin ja kahden luotto-osakeyhtiön tarkastukset. Tämän lisäksi tarkastettiin kahden liikepankin yhteensä yhdeksän sivukonttoria, joiden yhteydessä toimii matkatoimisto.

Pankkitarkastusviraston toimesta suoritettiin tarkastuksia vuonna 1971 kaikkiaan 21 säästöpankissa.

Osuuspankkeja tarkastettiin pankkitarkastusviraston toimesta 18 kappaletta.

Kaikista tarkastuksissa esille tulleista puutteista on annettu huomautukset ja vaadittu os. pankkien hallituksilta ja johtokunnilta selvitykset.

4.4. Säästöpankki- ja osuuspankkitarkastuksen ohjaus ja valvonta

Säästöpankkitarkastus

Pankkitarkastusvirasto vahvisti 18.10. ja 19.10.1971 Suomen Säästöpankkiliiton hallituksen päätökset kahden säästöpankkien tarkastajan valinnasta.

Lokakuun 21 päivänä 1971 pankkitarkastusvirasto antoi säästöpankkitarkastuksen johtosääntönsä 1 §:n 3 momentin nojalla suostuksensa uusien tarkastuspiirien perustamiseen Tampereen ja Turun alueita varten vuoden 1972 alusta lukien, jolloin eräiden entisten tarkastuspiirien

rajoja ja nimiä sekä niiden tarkastajien asuinpaikkoja samalla tarkistettiin ja muutettiin.

Säästöpankkitarkastuksen toiminnasta vuonna 1970 johtuvien kustannusten peittämiseksi säästöpankeilta perittävän maksun perusteeksi pankkitarkastusvirasto vahvisti 25.2.1971 enintään 21 penniä kunkin säästöpankin vuoden 1969 lopussa olleen omaisuustaseen jokaiselta täydeltä 1 000 markalta, kuitenkin siten, että suurin maksu on enintään 10 000 markkaa säästöpankkia kohden. Kun vastaavien kustannusten määrä vuodelta 1971 saatiin selville vasta vuoden 1972 puolella, voitiin ko. vuodelta kustannusten jakoperusteet vahvistaa vasta 2.2.1972.

Säästöpankkitarkastuksen esityksen vuoden 1971 tarkastussuunnitelmaksi pankkitarkastusvirasto hyväksyi 29.12.1970. Suunnitelman noudattamista virasto valvoi säästöpankkitarkastuksen sille vuosineljänneksittäin edeltäpäin toimittamien seuraavan neljänneksen tarkastuksia koskevien ilmoitusten ja suoritetuista tarkastuksista kuukausittain lähettämien ilmoitusten perusteella.

Pankkitarkastusvirasto valvoi säästöpankkitarkastuksen toimintaa myös niiden tarkastuskertomusten ja -lausuntojen sekä säästöpankkien näiden johdosta antamien vastausten perusteella, jotka säästöpankkitarkastus on kuukausittain toimittanut pankkitarkastusvirastolle. Säästöpankkitarkastuksen toimintaa on valvottu myös siten, että pankkitarkastusviraston edustaja on osallistunut säästöpankkien tarkastuksiin samanaikaisesti säästöpankkitarkastuksen edustajien kanssa.

Säästöpankkilain 77 §:ssä tarkoitettuja säästöpankkitarkastuksen päätösten alistuksia ei säästöpankkien taholta tehty pankkitarkastusvirastolle vuoden 1971 aikana.

Osuuspankkitarkastus

Pankkitarkastusvirasto vahvisti 14.1. ja 10.11.1971 Osuuspankkien Keskusliitto ry:n johtokunnan tekemät päätökset kolmen osuuspankkien tarkastajan valinnasta.

Osuuspankkitarkastuksen toiminnasta johtuvien kustannusten peittämiseksi suoritettavan maksun osuuspankkitarkastus perii pankkitarkastusviraston 3.9.1970 vahvistamien toistaiseksi voimassa olevien perusteiden mukaisesti. Virasto vahvisti ko. maksun perittäväksi osuuspankeilta omaisuustaseiden loppusummien mukaisessa suhteessa, kun loppusummista on ensin vähennetty pankin valtiolta määrättyyn tarkoitukseen annettavaksi saamat varat.

Osuuspankkitarkastuksen esityksen tarkastussuunnitelmaksi vuodelle 1971 pankkitarkastusvirasto hyväksyi 22.12.1970. Pankkitarkastusviraston osuuspankkiosasto on valvonut tarkastussuunnitelman toteuttamista sekä osuuspankkitarkastuksen toimintaa kentällä osuuspankkitarkastuksen pankkitarkastusvirastolle toimittamien tarkastuskertomusten ja osuuspankkien niiden johdosta antamien vastausten perusteella. Tarkastuskertomusten johdosta pankkitarkastusvirasto asetti pankkitarkastuslain 12 §:n nojalla erityiset asiamiehet valvomaan neljän osuuspankin toimintaa. Yksi osuuspankki oli pankkitarkastusviraston määräyksestä asetettu osuuspankkitarkastuksen tehostettuun valvontaan.

Kertomusvuonna on pidetty useita neuvotteluja osuuspankkitarkastuksen johdon kanssa, joissa on käsitelty erilaisia tarkastuksiin liittyviä kysymyksiä. Pankkitarkastusviraston osuuspankkiosaston edustajat ovat myös osallistuneet osuuspankkien tarkastajille ja osuuspankin johtajille järjestettyihin neuvottelutilaisuuksiin.

Osuuspankkilain 66 §:n tarkoittamia osuuspankkitarkastuksen päätösten alistuksia pankkitarkastusvirastolle ei vuonna 1971 ollut.

4.5. Pankkien lopettamistoimet

Kertomusvuoden aikana sulautui 21 säästöpankkia muihin säästöpankkeihin ja 21 osuuspankkia toisiin osuuspankkeihin. Yksi osuuspankki oli selvitystilassa. Vuonna 1970 vastaavat luvut olivat pienemmät; säästöpankeilla fuusioita oli kolme, osuuspankeilla 19 kappaletta.

4.6. Pankkitarkastusvirastolle tehdyt kantelut ja viraston tietoon tulleet väärinkäytökset

Pankkitarkastusvirastolle tehtiin vuoden 1971 aikana seitsemän liikepankkia koskevaa, 11 säästöpankkia koskevaa ja viisi osuuspankkia koskevaa kantelua. Yleensä kantelut eivät antaneet aihetta lisätoimenpiteisiin pankkitarkastusviraston taholta, joissakin tapauksissa os. pankille on annettu huomautus tai kehoitus asiantilan korjaamiseksi.

Pankkitarkastusviraston tietoon tuli kertomusvuoden aikana 16 väärinkäytöstapausta.

Pankkien käyttö- ja shekkitileillä esiintyneistä asiakkaiden väärinkäytöksistä ja niistä pankeille aiheutuneista tappioista virasto on tehnyt pankkiryhmittäin tiedustelun. Kuten toimintakertomuksen kohdasta 4. käy ilmi, pankeille on lähetetty käyttötileillä tapahtuneita väärinkäytöksiä koskeva yleishje.

4.7. Pankkien vakuusrahastot

Pankkitarkastusvirasto vahvisti 22.4.1971 Liikepankkien vakuusrahaston, 30.8.1971 Säästöpankkien vakuusrahaston ja 23.6.1971 Osuuspankkien vakuusrahaston kannatusmaksun. Kannatusmaksun suuruudeksi hyväksyttiin, kuten vuonna 1970, kunkin vakuusrahaston kohdalla 1/10 000 rahaston kunkin jäsenpankin omaisuustaseen 31.12.1970 loppusummasta.

Vakuusrahastojen toimintaa on seurattu niiden pankkitarkastusvirastolle lähettämien pöytäkirjojen jäljennösten ja muiden asiakirjojen perusteella sekä osallistumalla rahaston johtokunnan ja valtuuskunnan kokouksiin.

Tämän lisäksi pankkitarkastusviraston edustaja on ollut läsnä yhden vakuusrahaston tilintarkastuksessa ja pankkitarkastusviraston toimesta on suoritettu yhden vakuusrahaston tarkastus. Todetuista puutteellisuuksista pyydettiin johtokunnan selvitys.

4.8. Arvopaperikauppiaat

Leimaverolain soveltamisesta elokuun 6 päivänä 1943 annetun valtioneuvoston päätöksen (663/43) 22 §:n mukaan on leimaveroa koskevien säännösten noudattamista arvopaperien kaupassa ja vaihdossa pankkitarkastusviraston valvottava. Tämän perusteella on kertomusvuoden aikana pankkitarkastusviraston toimesta tarkastettu seuraavien arvopaperikauppiaiden toimintaa:

Helsingin Arvopaperipörssi

Pankkiiriliike L. Hiisi Kommandiittiyhtiö

Pankkiiriliike Erik Selin Kommandittiyhtiö

Pankkiiriliike S.A. Lundelin "

Lamy Oy

Pankkiiriliike Ane Gyllenberg Oy

Bensow Oy, Suomen Pankkiirilaitos Oy ja Suomalaisia
Arvopapereita Oy

Fondaco Oy

Edellä mainituista kaikki muut paitsi Fondaco Oy ovat
arvopaperipörssin jäseniä. Liikepankkien arvopaperiosas-
tot tarkastetaan liikepankkien tarkastusten yhteydessä.

4.9. Pohjoismainen yhteistyö

Kesäkuun 2-3 päivinä 1971 pidettiin Helsingissä kaksi-
päiväinen kokous "Chefsmötet för de nordiska bank- och
sparbanksinspektionerna", johon osallistuivat Ruotsin,
Tanskan, Norjan ja Suomen pankkitarkastusvirastojen
päälliköt.